

S. Sayısı : 166

Türkiye Cümhuriyetile Yugoslavya Hükûmeti arasında ak- tedilen afyon anlaşmasının tasdikına dair kanun lâiyhası ve Hariciye ve İktisad encümenleri mazbataları (1/217)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı: 6/1547

21-V-1935

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Türkiye Cümhuriyeti ile Yugoslavya Hükûmeti arasında aktedilen Afyon anlaşmasının tas-
diki hakkında Hariciye Vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 11-V-935 te Yü-
sek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
I. İnönü

Esbabı mucibe lâiyhası

Türkiye Cümhuriyeti ile Yugoslavya Hükûmeti arasında münakid 14 nisan 1932 tarihli
afyon anlaşması yerine kaim olmak üzere Belgradta iki taraf murahhasları arasında yapılan
müzakereler neticesinde 17 birinci kânun 1934 tarihinde imzalanarak Yüce Kamutayın tasdikına
arzedilmiş olan yeni mukavele ve protokol, satılan afyonlar bedelinin iki memleket arasında
tevziini tanzim ettiği gibi bu noktada eski mukavelenin tesis edemediği intizamı temin edecek
hükümleri ihtiva etmektedir.

Bundan başka, Yugoslavya Şark ve Aksayı Şarka da afyon ihrac etmek arzusunu izhar etti-
ğinden, evvelki mukavelede mevcut olmayan bu kayid dahi mezkûr memlekete teşmil edilmiş
ve alâkadarlar arasında afyonun ihtiva ettiği morfin nisbeti üzerinden bedelinin tevzii imkân-
ları da istihsal edilmiş olduğundan evvelki anlaşmanın tatbikında görülen bazı müşkülâtı
bu suretle kaldırarak menfaatlerimize daha muvafık bir şekle ifrağ etmiş olan işbu yeni
mukavelenin tasdiki muvafık olur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Karar No. 21

Esas No. 1/217

28 - V - 1935

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyetile Yuğoslavya Hükümeti arasında aktedilmiş olan afyon anlaşmasının tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Veilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte encümenimizde okundu:

Hükümetin esbabı mucibesindeki mütalealara iştirak eden encümenimiz bu lâyihayı aynıle kabul etmiş ve havalesi mucibince İktisad encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe tak-

dimini kararlaştırmıştır.

Ha. E. Reisi	M. M.	Kâtib
Erzincan	Sivas	Diyarbakir
<i>S. Arıkan</i>	<i>Necmettin</i>	<i>Z. M. Alsan</i>
Aza	Aza	Aza
Niğde	Kastamonu	Manisa
<i>Kâmil İrdelp</i>	<i>Ş. İlden</i>	<i>H. Bayur</i>
Aza	Aza	Aza
Bolu	İstanbul	Elâziz
<i>Hasan Cemil</i>	<i>Salâh Cimcoz</i>	<i>Fazıl Ahmed</i>

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Karar No. 38

Esas No. 1/217

6 - VI - 1935

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti ile Yuğoslavya Hükümeti arasında aktedilen afyon anlaşmasının tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetinin 11 - V - 1935 toplantısında Kanutaaya sunulması kararlaştırılan kanun lâyihası encümenimize verilmekle Ekonomi bakanlığı müsteşarı ve Afyon inhisarı müdürü hazır olduğu halde okundu ve görüşüldü.

Tetkik edilen mukavele hükümlerine ve verilen izahata nazaran şimdiye kadar kilo esasına göre taksim edilen umumî satış hisseleri son mukavele ile morfin derecesi üzerinden değiştirilmiş bundan başka evvelki mukavele haricinde şarka satılan afyonlar üzerinde de her iki memleketin afyon evsafa ve istihsal derecesine göre mukaveleye yeni hükümler ilâve edilmiş ve

bu suretle iki memleketin umumî taleb karşısında müttehid hareketi de temin edilmiştir.

İzah edilen bu esbaba binaen encümenimiz lâyihanın kabulünü muvafık bulmuş ve Yüksek heyetin tasvibine sunmayı kararlaştırmıştır.

Yüksek Reisliğe sunulur.

İk. En. Reisi	M. M.	Kâtib
Tekirdağ	Giresun	Niğde
<i>Ş. Kesebir</i>	<i>İ. Sabuncu</i>	<i>Dr. R. F. Talay</i>
Afyon K.	Ankara	Eskişehir
<i>Berc K. Türker</i>	<i>E. Demirel</i>	<i>Emin Sazak</i>
Gazi Anteb		İzmir
<i>B. Kaleli</i>		<i>Benal N. İstar</i>
Konya		Seyhan
<i>C. Tekin</i>		<i>Esmâ Nayman</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti ile Yugoslavya Hükümeti arasında münakid afyon anlaşmasının tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye Cumhuriyeti ile Yugoslavya Hükümeti arasında aktedilmiş olan 14 nisan 1932 tarihli afyon anlaşması yerine geçmek üzere Belgratta 17 birinci kânun 1934 tarihinde imzalanan afyon mukavelesi ve merbut protokol kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — İşbu mukavelename 1 kânunusani 1935 tarihinden itibaren meriyete girecektir.

MADDE 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya Maliye, İktisad, Sıhhat ve içtimâî muavenet ve Hariciye vekilleri memurdur.

11 - V - 1935

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İ. İnönü	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Ş. Kaya	F. Ağrah
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Ab. Özmen	A. Çetinkaya	C. Bayar
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	Rana Tarhan	Muhlis Erkmen

İKTİSAD ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Cumhuriyeti ile Yugoslavya Hükümeti arasında imzalanan afyon anlaşmasının tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye Cumhuriyeti ile Yugoslavya Hükümeti arasında aktedilmiş olan 14 nisan 1932 tarihli afyon anlaşması yerine geçmek üzere Belgratta 17 birinci kânun 1934 tarihinde imzalanan afyon mukavelesi ve merbut protokol 1 kânunuevvel 1935 tarihinden itibaren meriyete girmek üzere kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanun hükümlerini icraya Hariciye, Maliye, İktisad, Sıhhat ve içtimâî muavenet vekilleri memurdur.

AFYON İHRACINA DAİR TÜRK - YUGOSLAV ANLAŞMASI

Birtaraftan Türkiye,

Diğer taraftan Yugoslavya,

Afyon meselesinin milletler arasında tanzimi işinin, memleketlerinde afyon istihsalile ihracının münasib bir surette intibakını istilzam ettiği mülâhazasile,

Bu husustaki sıkı teşriki mesailerinin, memleketlerinin meşru menfaatlerini muhafaza etmekle beraber uyuşturuca maddeler suiistimaline karşı beynelmilel faaliyeti kolaylaştıracak mahiyette olduğu kanaatle,

14 nisan 1932 tarihli anlaşma esaslarını takviye ederek teşriki mesailerini daha müessir kılmak arzusuyla,

14 nisan 1932 tarihli anlaşmanın yerine kaim olmak üzere işbu anlaşmanın aktine karar vermişler ve Murahhasları olarak:

Türkiye Cümhuriyeti Reisi :

Türkiye Uyuşturuca maddeler inhisarı müdürü Ali Samiyi, İktisad vekâletinde müşavir Huldî Sarhanı,

Haşmetli Yugoslavya Kıralı:

Ticaret ve sanayi Nazırı Juraj Demetrovitch cenablarını, tayin etmişlerdir.

Müşarûnileyhler, usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra âtideki hükümleri kararlaştırmışlardır:

I. İhracat teşekkülü

Madde — 1

Yüksek Âkid Taraflardan her biri kendi memleketinde ham afyon ihracı hakkını munhasıran haiz bir müessesese ihdas etmeği taahhüd ederler.

Bu müesseseler işbu itilâfnamede ayrı ayrı « Türk müessesesi » ve « Yugoslav müessesesi » ve birlikte « Millî müesseseler » adlarıyla anılacaklardır.

Madde — 2

Millî müesseseler, memlekette mevcut afyonu satın alabilecek ve işbu itilâfname ile istihdaf olunan teslimatı salâhiyetle temin edebilecek yolda teşkil olunacaklardır. Bu müesseselerin işleyişleri Devletin salâhiyettar makamlarının murakabesine tâbi tutulacaktır.

Madde — 3

İhrac suretile vukubulacak bilcümle ham afyon irsalâtı salâhiyettar murakabe makamından verilmiş bir ihrac şahadetnamesile yapılacaktır.

Gümrük memurları, gümrük muamelelerini icra edebilmek üzere, mezkûr ihrac şahadetnamesinin gösterilmesini isteyeceklerdir.

II. Satış bürosu

Madde — 4

Millî müesseseler müşterek bir teşekkül vücade getirecekler ve bu teşekkül Millî müesseseler nam ve hesaba ecnebi memleketlere ham afyon arz ve satış işlerinin cümlesini yapacaktır. Millî müesseseler bu müşterek teşekkülün emri olmaksızın ecnebi memleketlere hiç bir ham afyon

satışı muamelesine doğrudan doğruya girişemeyecekleri gibi bir gına afyon irsalâtı da yapamayacaklardır.

Bu müşterek teşekküle « Afyon merkez bürosu » adı verilecektir.
Afyon merkez bürosunun makarrı İstanbulda olacaktır.

Madde — 5

Merkez bürosu, Türk müessesesinden iki ve Yugoslav müessesesinden bir murahhas azadan mürekkeb bir komite tarafından idare olunacaktır. Mezkûr büro, eyi işleyebilmesi için lâzımgelen teknik memurları da emri altında bulunduracaktır.

Azadan her birinin bir yedek azası bulunacaktır. Yedek azalar esas nizamname ile azaya verilmiş olan salâhiyetleri ancak mensub oldukları azanın gıyabında haiz olacaktır.

Merkez bürosunun kararları Âkid Tarafların ittifakı arasına ittihaz olunacaktır. İttifakı aranım husulüne imkân olmazsa, münaziünfih mesele hakeme havale edilecektir.

Madde — 6

Merkez bürosunun masrafları müttefikan tesbit edilecek ve iki Millî müessesenin Merkez bürosuna açacakları kredilerle temin olunacaktır.

Krediler, % 75 i Türk müessesesine ve % 25 i Yugoslav müessesesine isabet etmek üzere, Millî müesseseler tarafından 3 aylık bölümlerle temin olunacaktır. Karşılık paralar aid oldukları 3 aylık devrenin başlangıcından evvel uyuşularak seçilecek bir bankaya yatırılacaktır.

Madde — 7

Merkez bürosu teşkilâtını ve işleme şekillerini gösterecek olan hükümler Millî müesseseler tarafından bilitilâf tanzim olunacak Merkez bürosu esas nizamnamesinde tayin olunacaktır.

Merkez bürosunun esas nizamnamesi Türkiye Cümhuriyetinin mevzuatına göre tescil edilecektir.

Merkez bürosu bilcümle vergi ve tekâliften muaf tutulacağı gibi tarafından sadır olacak evrak dahi bilcümle rüsumdan muaf olacaktır.

III. Afyon hisseleri

Madde — 8

Türk veya Yugoslav afyonunun bütün satışları Merkez bürosu tarafından yapılacak ve Merkez bürosu, işbu itilâfnamenin 9 ncu maddesi hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, bu satışlara müteallik siparişleri, aşağıda derpiş olunan yüzdelerde mümkün mertebeye bir tevazün muhafazası suretile Millî müesseseler arasında tevzi edecektir.

Siparişlerin tevzii teslim edilen ham afyonda mevcut morfin esasına göre yapılacaktır. Teslim olunan morfin miktarının takdirinde yalnız tahlil neticesinde tanzim olunmuş katı faturalar esas tutulacaktır.

Katı surette satılmış ham afyonun muhtevi olduğu morfin miktarının tevzii Türk müessesesine % 75 ve Yugoslav müessesesinde % 25 nisbetinde iera edilecektir.

Teslim olunacak afyon hissesi Merkez bürosu tarafından iki Millî müesseseden hangisine tahsis olunmuş ise afyon satışının hasılatı o müesseseye aid olur. Merkez bürosu siparişler alındıkça tevziyatın yukarıda tertib edilen muvazene nisbetlerine mümkün mertebeye tekabül etmesi için muktazasını yapacaktır.

Madde — 9

Terkibi her ne suretle olursa olsun, iğilmeğe mahsus bilûmunu afyon satışı munhasıran Merkez bürosu tarafından yapılacaktır.

Şurası mukarrerdir ki, evvelce olduğu gibi, iğilecek afyon ancak kullanılmamasını menetmemiş olan memleketlerin inhisar idarelerine ve bu memleketler kanunlarının işbu afyon ticaretini tâbi tuttukları şeraite göre satılacaktır.

Merkez bürosu tarafından satılan iğme afyonu, « soft » çıkarıldıktan sonra, mecmu miktardan % 86 sı Türk müessesesine ve % 14 ü Yugoslav müessesesine isabet edecek tarzda tevzi olacaktır.

İster safi, ister iğme afyonu mahlûtuna dahil olarak, teslim olunmuş bulunan (Soft) kalitesi geçen fıkrada zikredilen tevzie dahil olmayacaktır.

İki Âkit Taraf ancak Ankara vilâyetinin şarkında kâin mutakada istihsal olunan hususî kaliteli afyonu (Soft) afyon olarak kabul hususunda mutabıktırlar. Bununla beraber, (Soft) kalitesinin Yugoslavya da mevcudiyeti filyatta meydana çıkacak olursa, iki Âkit Taraf işbu itilâf-namenin tevziata müteallik hükümlerinin icabederse tadilini şimdiden kararlaştırmışlardır.

Yugoslav müessesesi iğilecek afyon satışlarında hissesini Türk müessesesine terketmekte serbest olduğundan, bu takdirde Merkez bürosu, satılmış bulunan ve tevzie tâbi olan iğme afyonunun mecmu miktarının % 14 ünde mevcud morfin miktarının 8 nei maddede mezkûr Yugoslav müessesesi hesabının kredisine geçirecektir.

Madde — 10

İki Âkit Tarafa aid bilcümle afyon satışlarının Merkez bürosunca yapılması icabettiğinden, bütün tahsilâtı dahi temin edecek olan mezkûr büro teslim ettiği afyon hissesinin bedelini derhal ve bir gûna tevkifat yapmaksızın Millî müesseselerden her birine tesviye edecektir.

Ticari veya malî icabattan dolayı paranın Merkez bürosundan geçirilmeksizin müteahhide tesviyesi daha menfaatlı olursa, bu halin hudusu takdirinde, Merkez bürosu paranın doğrudan doğruya müteahhide tesviyesine alıcıyı davet etmeye munhasıran mezun olacaktır.

Madde — 11

Millî müesseseler ellerinde bulunan afyon miktarına ve afyonların tip evsafına dair bildikleri malûmatı Merkez bürosuna vermekle mükellef olacaklardır.

Bu müesseseler Merkez bürosunun teslimat emirlerini, derpiş olunan şerait dairesinde bilâ teahhur icra edecek vaziyette bulunacaklardır.

Madde — 12

Merkez bürosu, her iki Yüksek Âkid Taraf müstahsillerine kâfi derecede kârlı fiatler temini hususunda müştereken tesbit edecekleri bir siyaset takib edecektir.

Madde — 13

Merkez bürosu, her iki Âkid Tarafın tasvib etmesi kaydile arz ve talebin tanzimi ve ham afyon fiatlerinin tesbiti maksadile afyon istihsal eden diğer memleketlerdeki mümasil teşekküllerle veyahud afyon mübayaa eden teşkilâtlar ile anlaşmalar aktedebilir. Şümulü işbu anlaşmanın müddetini tecessüs eden akitler, Âkid Tarafları ilzam etmez.

IV. Afyonlu maddeler

Madde — 14

Âkid Taraflar afyonlu maddeleri ancak bunların ithal olunacakları memleketlerin kanunî şartlarına muvafık şekilde ihrac etmeği taahhüd ederler. Âkidler afyonlu maddeler ihracatını kontrol ve bunların kaçaklığını menetmek için müessir tedbirler alacaklardır.

V. Umumî hükümler

Madde — 15

Âkid Taraflar işbu itilâfname hükümlerine muhalif her çeşid afyon ve afyonlu maddeler ihracatına kaçak nazariye bakacaklardır. Âkidler bu gibi cürümleri takib edebilmek için kanunî mevzuatında lâzımgelen tadilat icrasını taahhüd ederler. Âkid Taraflar ham afyon ve afyonlu maddelere müteallik her türlü kaçakçılık vakaları hakkındaki fevlekeleri yekdiğerine tebliğ edeceklerdir.

Kezalik ham afyon ve afyonlu maddeler ticaretine müteallik her türlü kanun, nizam ve kararların metinlerini de birbirine bildireceklerdir.

Madde — 16

Âkid Taraflar, afyon işinin beynelmilel sahada nizam altına alınması meselesinde sırf bir teşriki mesaide bulunacaklardır. İleride istihsal olunacak afyon ve imal edilecek afyonlu maddeler hakkında takib edecekleri siyaset için de aralarında anlaşacaklardır.

Madde — 17

İşbu itilâfnamenin tefsir ve tatbikinden mütevellid ihtilâflar hakem yolu ile hallolunacaktır.

Madde — 18

Merkez bürosu, vazifelerinin hitamını derpiş ederek işbu itilâfnamenin 8 nci maddesinde mezkûr olan tevziat muvazenesini temine çalışacaktır.

Bununla beraber, bu muvazaneyi melhuz tarihte temin edemediği takdirde, borçlu Millî müessese, Merkez bürosu tarafından öteki Millî müessesenin alacak hesabına geçirilmiş morfin bakiyesine te-kabül eden afyonu müteakib altı ay içinde müşterilerinden alabileceği siparişlerden birine katmak-la mükellef olacaktır.

Madde — 19

Merkez bürosu, 14 nisan 1932 tarihli itilâfname hükümlerine tevfiakan 31 birinci kânun 1934 te tanzim edilmiş olan tevziat ve tahsilât bakayasının tasfiyesile mükelleftir. Bu tasfiye maksadile Merkez bürosu iki Taraf Millî müesseselerinin menfaatlerine ve müşterek maksada en uygun olan usulü kabul edecektir.

Madde — 20

İşbu itilâfname, tasdik olunacak ve tasdiknameler mümkün olan süratle, Ankarada teati kılma-caktır.

1 ikinci kânun 1935 ten itibaren muvakkaten meriyete konulacak ve tasdik edilmesi kaydile iki sene meriyette kalacaktır.

İşbu itilâfname, bu iki yıllık müddetin, bitmesinden altı ay evvel feshedilebilecektir. Bu mu-

ayyen müddet içinde feshedilmediği takdirde kendiliğinden yeniden iki senelik bir müddetle ve aynı fesih şartlarile temdid edilmiş olacaktır.

Bu hususatı tasdikan, murahhaslar, işbu itilâfnameyi imza ederek zati mühürleriyle temhir etmişlerdir.

Belgratta bin dokuz yüz otuz dörd senesi birinci kânunun on yedisinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

MÜZEYYEL PROTOKOL

Afyon ihracatı hakkındaki Türkiye - Yugoslavya anlaşmasını bu gün imza ederken usulen salâhiyeti haiz olan iki Âkid memleket murahhasları aşağıdaki hususatta mutabık kalmışlardır:

Merkez bürosu, cins ve mahrec tefrik edilmeksizin iki memleketin teknil afyon ihracatına şamil olmak üzere yeknesak bir tevzi nisbetile bir satış sisteminin esaslarını ihzar edecektir.

Bu takdirde yukarıdaki anlaşmanın 9 neu maddesi hazfedilecek ve 8 nci maddedeki nisbet iki Âkit Tarafların menfaatlerinde teessüs etmiş olan muvazeneyi ihlâl etmeksizin yeni sisteme uygun hale getirilecektir.

İşbu anlaşmaya aid bu tadil, iki Hükümet arasında, nota teatisi suretile yapılacaktır.

İşbu protokol, yukarda zikrolunan anlaşmanın ayrılmaz bir cüzünü teşkil eder.

Beolgratta 17 birinci kânun 1934 te iki nüsha olarak yapılmıştır.